

Til

Rovviltnemndene i region 4 og 5 v/sekretariatene
(fminpost@fylkesmannen.no, fmovpost@fylkesmannen.no)

Kopi

Klima- og miljødepartementet (postmottak@kld.dep.no)

Oslo, 27. september 2019

Klage på lisenskvote for ulv i region 4 og 5 (2019/2020)

WWF Verdens naturfond viser til innstilling fra sekretariatene, og vedtak fattet av rovviltnemndene i region 4 og 5 den 6. september om kvote lisensjakt på ulv innenfor ulvesona i lisensfellingsperioden 2019/2020, og klager med dette på vedtaket om å skyte alle individene i de to helnorske revirgruppene Letjenna og Mangen, samt i grensereviret Rømskog.

Svenske myndigheter har slått fast at bestanden nå ligger helt på grensen av *gyvnnsam bevarandestatus*, og åpner i år derfor ikke for lisensjakt, for andre året på rad. Svenske myndigheter har også bedt om at det ikke tillates jakt på Rømskogreviret, da dette vil øke sannsynligheten for at Sverige ikke klare å oppfylle sine internasjonale forpliktelser for ulv kommende år. Dette må følges opp av norske forvaltningsmyndigheter.

Vedtaket bygger ikke på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Vurderingen av hvorvidt vilkårene for felling er oppfylt, bygger ikke på det beslutningsgrunnlaget som kreves, jf. naturmangfoldloven §§ 7, 8, 9 og 10.

Ulvne i Letjenna, Mangen og Rømskog medfører ikke fare for skade på beitedyr, og det foreligger ikke offentlige interesser av vesentlig betydning som gir hjemmelsgrunnlag for felling i ulvesona, jf. Naturmangfoldloven § 18 b) og c). Klima- og miljødepartementet har i tidligere klagesak uttalt at den differensierte forvaltningen er et vesentlig grep for å gi forutsigbarhet og øke tilliten til forvaltningen. Dette vedtaket bidrar ikke til dette, snarere tvert imot.

WWF kan ikke se at vedtaket fattet den 6. september 2019 av rovviltnemndene i region 4 og 5 er i tråd med Norges forpliktelser etter Bernkonvensjonen og heller ikke oppfyller kravene i naturmangfoldloven. Vi ber derfor Klima- og

miljødepartementet om å omgjøre vedtaket, slik at det ikke fattes vedtak om lisensfelling i revirene Letjenna, Mangen og Rømskog

Bakgrunn:

Ulven er totalfredet og oppført som kritisk truet (CR) på Norsk Rødliste for arter (2015), med ekstremt høy risiko for å dø ut. Videre står ulven i en spesiell særstilling som oppført på liste II til Bernkonvensjonen, som igjen stiller særskilt strenge krav til beskyttelse av arten, og lovverket åpner kun for noen snevre unntak fra forbudet mot å avlive ulv.

Bestandsstatus

I Skandinavia ble det beregnet en samlet ulvebestand på 380 dyr vinteren 2018 – 2019. Denne beregningen tar ikke hensyn til de 23 ulvene som har dødd som følge av lisensjakt, skadefelling og andre årsaker i registreringsperioden. Det er påvist færre ulver, ulveflokker, revirmarkerende par og valpekull enn i forrige vinter. Det har vært en nedgang i bestanden både i Norge og Sverige siden i fjor, og siden 2014 har det vært en jevn nedgang i den skandinaviske bestanden (460 ulver i 2014, 420 i 2015 og 2016, 410 ulver i 2017 og 380 i 2018). Det ble registrert 64 – 66 helnorske ulver, og 40 – 41 grenseulver i Norge, totalt 84 – 87 ulver i den norske delbestanden av ulv vinteren 2018 – 2019. Av disse er 16 kjent døde. Et uttak i region 4 og 5 på totalt 29 dyr (12 utenfor ulvesona, 17 innenfor), utgjør i WWFs syn en uakseptabel, og ulovlig, stor del av den resterende norske delbestanden av ulv.

Ulovlig jakt og innavl

Hovedutfordringene for ulvene i Skandinavia er ulovlig jakt og innavl. Halvparten av dødeligheten hos ulv forårsakes av ulovlig jakt, og forskerne mener at omfanget av den ulovlige jakten i Skandinavia er økende¹.

Innavlsnivået er svært høyt i den skandinaviske ulvebestanden, der to tilfeldige individer i snitt vil ha like mye felles genmateriale som søsken. Dette har tydelig innvirkning på individenes overlevelse og reproduksjon. For at den Skandinaviske ulvebestanden skal være levedyktig på sikt, kreves det én reproduserende immigrant per generasjon, altså omtrent hvert femte år. De to siste innvandrerne som har spredd sine gener inn i bestanden etablerte seg i hhv. Galvenreviret og Kynnareviret i 2008. Det var da over 15 år siden siste innvandrer som etablerte seg i bestanden. Det er kommet til nye innvandrere også etter dette, men så langt har ingen avkom av disse (F1-individer) lykkes i å etablere seg i revir. Man ligger nå altså langt på etterskudd for å oppfylle dette vilkåret.

Skadepotensial

Opp mot 80 prosent av alle sauer og lam som dør på utmarksbeite dør som følge av parasitter (som flått og fluelarver), sykdom, ulykker, påkjørsler og forgiftninger. Store rovdyr står for rundt 20 prosent av det totale tapet. De siste årene har antall sau og lam erstattet som tapt til store rovdyr gått kraftig ned, og tap av sau til rovdyr er nå historisk lavt. I 2018 ble det ifølge Rovbase erstattet 16 905 sau og lam som tapt til store rovdyr. Det er i all hovedsak utenfor ulvesona at tamdyr blir erstattet som tapt til ulv, innenfor sona er tapene minimale. Av disse ble 2607 erstattet som tatt av ulv. Til sammenlikning ble 5500 dyr erstattet som tatt av jerv, og 2800 dyr erstattet som tatt av gaupe.

Flertallet i nemndene hevder at skadepotensialet er høyt også for ulvene i ulvesona. Det er imidlertid fortsatt slik at det i all hovedsak er streifende ulver fra Sverige som forårsaker skader på beitedyr utenfor ulvesona i Norge Likevel bruker nemndene skadesituasjoner som i all

¹ <https://www.abcnyheter.no/nyheter/norge/2018/12/06/195481519/60-ulver-har-blitt-borte-frykter-tyvjakt>

hovedsak er forårsaket av streifulver fra Sverige som argument for at nærværet av stabile flokker i sona fører til skader utenfor. Dette er i kontrast til Stortingets innstilling til behandlingen av forslaget om å endre naturmangfoldloven, Innst. 257 L (2016-2017), hvor flertallet (alle partier med unntak av Senterpartiet) uttalte følgende: «*Flertallet viser til at svensk rovdyrforvaltning påvirker den norske bestanden, fordi det i første rekke er svensk ulv som vandrer inn i områdene utenfor den norske ulvesonen.*»

Om Rømskogflokken

Rømskogflokken er en grenseflokk, hvilket innebærer at den teller som fem ulver i Sveriges delbestand på 300 i registreringsperioden 2018-2019. Dersom Rømskogflokken hadde gått inn som helnorsk, hadde den svenske delbestanden kun bestått av 295 ulver, og Sverige hadde ikke nådd sitt mål om *gynnsam bevarandestatus*. Det har også vært flere tilfeller de siste årene der flokker har gått inn som grenseflokker etter kun få registreringer i Norge (flokkene har i all hovedsak benyttet seg av areal i Sverige). På samme måte har disse flokkene inngått i registreringen av den delnorske bestanden, og således gitt grunnlag for økt jaktuttak i Norge.

Om distriktpolitiske hensyn

WWF mener at det ikke er adgang til å begrunne kvotevedtaket med det som betegnes som «distriktpolitiske hensyn». Bruken av dette begrepet framstår som et forsøk på å finne på en ny unnskyldning for å jakte ulv når skadepotensialet er bortfalt. Bruk av § 18 c som hjemmelsgrunnlag for å tillat lisensfelling av ulv innenfor ulvesona framstår nærmest som en sekkepost, der ingen av de relevante hensynene kan tillates tilstrekkelig vekt i seg selv til å tillate lisensjakt. Vi vil her også poengtere at tilgjengelig forskning ikke tyder på at jakt på ulv fører til større aksept blant befolkningen for ulv, dette kan like gjerne resultere i større aksept for ulovlig jakt². Om man likevel skulle forutsette at det er tillatt med bruk av distriktpolitiske hensyn i denne sammenhengen, inneholder det endelige vedtaket ingen vurdering eller dokumentasjon av hvorvidt forekomsten av ulv har en innvirkning på bosettingsmønster eller andre faktorer som kan tenkes å virke inn på målet om å opprettholde dette, og har derfor ikke sannsynliggjort grunnlag for lisensjakt, jf. merknaden fra stortingsflertallet i Innst. 257 L (2016-2017); «*Flertallet mener derfor det må være overveiende sannsynlig at ulvebestanden virker negativt inn på nasjonale distriktpolitiske hensyn dersom uttak skal tillates.*»

Positive effekter av ulv vurderes ikke, selv om mange mennesker får økt livskvalitet av en mer komplett natur der ulven utgjør en del av mangfoldet. Folk flest liker at det er ulv i Norge. NINAs undersøkelse om nordmenns holdninger til store rovdyr (2017) viste at nordmenn også i områder med spredt bosetningsmønster vil ha ulv i norsk natur³. Videre vurderes eksempelvis ikke hvorvidt bærekraftig turisme basert på store rovdyr kan bidra positivt i disse områdene. Manglende stabilitet i form av revirhevdende ulveflokker er et hinder for fremvekst av slik næring.

Manglende vurderinger

Vedtaket bygger ikke på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Vurderingen av hvorvidt vilkårene for felling er oppfylt, bygger altså på ingen måte på det beslutningsgrunnlaget som kreves, jf. naturmangfoldloven §§ 7, 8, 9 og 10. Nemndene tar ikke grunnleggende biologisk kunnskap som burde ligge til grunn for ethvert vedtak om lisensjakt. Det er ikke gjort noen reell vurdering av hvordan uttaket av tre familiegrupper vil påvirke verken den norske eller den skandinaviske bestandsutviklingen.

I vedtaket er det heller ikke foretatt noen utfyllende forholdsmessighetsvurdering eller noen drøftelse av Norges folkerettslige forpliktelser etter Bernkonvensjonen. Videre mangler den konkrete vurderingen av Stortingets og forvaltningens forpliktelser etter naturmangfoldloven

² <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4874699/>

³ <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/2451994>

Nemndene gjør ingen vurderinger rundt hvorvidt uttaket antageligvis vil medføre at Sverige ikke oppnår sine forpliktelser etter Habitatdirektivet. Dette til tross for at svenske myndigheter før vedtaket uttalte at de "*anser att det är olyckligt om licensjakt, vilken kan påverka den svenska vargpopulationens storlek negativt, medges i Norge. Ett beslut om licensjakt efter vargarna i Rømskogreviret och att vargarna fälls, riskerar att försvåra det fortsatta arbetet med att uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen*". Innhenting av svenske uttalelser før kvotevedtaket ble fattet framstår nærmest som pro forma når nemndene så tydelig ignorerer innholdet i uttalelsene.

Vedtaket er lovstridig

Ulvene i familiegruppene Letjenna, Mangen og Rømskog medfører ikke fare for skade på beitedyr, og WWF mener at det ikke foreligger offentlige interesser av vesentlig betydning som gir hjemmelsgrunnlag for felling i ulvesona, jf. naturmangfoldloven § 18 b) og c). Klima- og miljødepartementet har i tidligere klagesak uttalt at den differensierte forvaltningen er et vesentlig grep for å gi forutsigbarhet og øke tilliten til forvaltningen. Dette vedtaket bidrar ikke til dette, snarere tvert imot.

Lovverkets formål er at ulvebestanden skal forvaltes slik at arten blir levedyktig på lang sikt. Vedtaket om lisensfelling innebærer en målrettet forvaltning av ulvebestanden ned på kritisk truet nivå. Ulvebestanden blir naturligvis ikke mer livskraftig av et betydelig antall individer avlives. Et vedtak som innebærer en bestandsregulering hvor ulvebestanden vedvarende skal holdes nede på et Kritisk truet nivå, står i direkte motstrid til hva Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven forplikter myndighetene til å gjøre. Vi peker også på at Høyesterett i sin dom datert 1. september 2016 har slått fast at de rettslige vurderingene skal relateres til den norske bestanden, selv om den norske delbestanden biologiske sett er å anse som en del av den sørskandinaviske ulvebestanden.

Det framstår ikke å være noen reell oppfyllelse av de absolutte vilkårene i naturmangfoldloven § 18, annet ledd, samt Bernkonvensjonen, som sier at uttak av totalfredede arter kun kan skje hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Videre er det tydelig at andre tilfredsstillende tiltak er utprøvd med stort hell (omstilling av beitebruk, kompensasjonsordninger og rovviltsikre gjerder, for å nevne noen), eventuelt at det finnes tiltak som det er sannsynlig at vil kunne fungere, men som ikke er utprøvd. Vedtaket er derfor mangelfullt, ugyldig og ulovlig.

Konklusjon

WWF mener at vedtaket fattet den 6. september 2019 av rovviltnemndene i region 4 og 5 ikke er i tråd med Norges forpliktelser etter Bernkonvensjonen og ikke oppfylder kravene i naturmangfoldloven. Kvotevedtaket framstår som et forsøk på å tøye forvaltningens grenser og rovviltnemndenes kompetanse, i strid med Norges forpliktelser, og gjeldende avtale med svenske myndigheter. Vi ber derfor Klima- og miljødepartementet om å omgjøre vedtaket om lisensfelling innenfor ulvesonen, slik at det ikke fattes vedtak om lisensfelling i revirene Letjenna, Mangen og Rømskog.

Ingrid Lomelde

Ingrid Lomelde

miljøpolitisk leder
WWF Verdens naturfond